

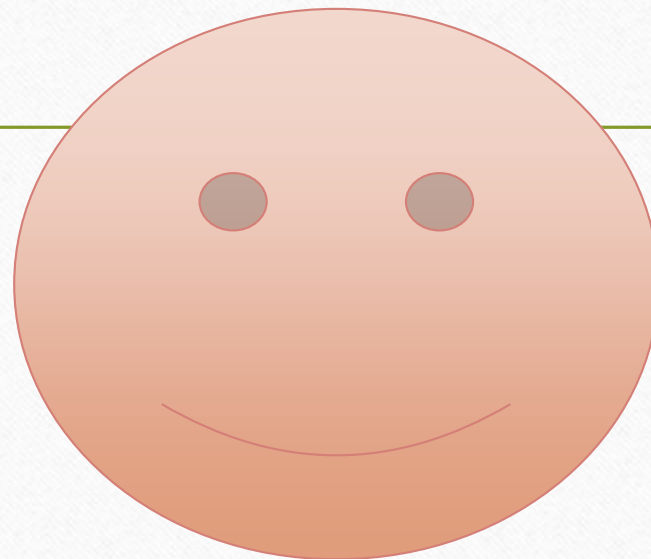
Індивідуальні стратегії навчання дітей з особливими освітніми потребами

КУ ІРЦ
Дружківської
міської ради
2025

**Інтелектуальні
труднощі**

**Соціоадаптаційні
труднощі (РАС)**

**Мовленнєві
труднощі**

Інтелектуальні порушення

Медичний діагноз

- порушення інтелекту (легкого, помірного, тяжкого ступенів)
- Міжнародна класифікація хвороб (МКХ)

Особливі освітні потреби

- інтелектуальні освітні труднощі (5 рівнів)
- за результатами комплексної оцінки ІРЦ
- Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ)

Інтелектуальні освітні труднощі - обмеження функціонування різного ступеня прояву

- передумов інтелекту (пам'яті, уваги, мислення, мовлення, вольових процесів, мотивації тощо)
- власне інтелекту (здатності до узагальнення, абстрагування, міркування; продукування думки, судження; здатності робити висновки тощо)
- інвентарю інтелекту (набутих знань, умінь, навичок)

Оцінка когнітивної сфери

- особливості пам'яті;
- особливості уваги;
- особливості мислення;
- оцінка власне інтелекту (здатності до узагальнення, абстрагування, міркування; продукування думки, судження; здатності робити висновки)
- оцінка інвентарю інтелекту (набутих знань, умінь, навичок) відповідно до віку дитини;
- оцінка діяльності (ігрової, навчальної);
- особливості сприймання;
- особливості уяви

За результатами оцінки визначаються:

- наявність інтелектуальних труднощів та їх характер;
- наявність навчальних труднощів;
- адаптація/модифікація навчальних предметів;
- рекомендації фахівцям, що надають психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги;
- потреба в індивідуальному навчальному плані

Адаптація навчальної програми (II, III рівні підтримки)

Зміст та результат навчання відповідає рівню знань та навичок, що отримує весь клас

Змінюються способи подання інформації та вивчення предмету

- поділ завдань на кілька, простіших за змістом або покрокових;
- зменшення тривалості виконання завдання або їхньої кількості за умови збереження рівня складності;
- частіші повторення, спрощені інструкції до виконання

Модифікація навчальної програми (IV, V рівні підтримки)

Зміна змісту предмету, програми, способів подання інформації, результатів навчання

Спрощення, виключення чи ущільнення змісту навчальної програми

- скорочення обсягу матеріалу, що вивчається на уроці;
- зменшення кількості тем з однієї чи кількох дисциплін;
- зниження складності завдання;
- повторення, спрощення інструкцій, алгоритмів дії

**Соціоадаптивні
порушення**

РАС

**Високофункціональний
аутизм**

**Порушення інтелекту
Порушення мовлення**

Проблемна поведінка

Високофункціональний аутизм

- правильна інтерпретація соціальних ситуацій, їх контексту (жарти, компліменти, підтримка, образи, пранки, знування, неправда...)
- проживання власних емоцій та регуляція їх інтенсивності
- усвідомлення власних думок
- врахування емоцій та думок інших людей
- використання невербальних сигналів, вміння їх зчитувати
- гнучко реагувати та діяти
- комунікація (ініціація, підтримка бесіди, підтримка стосунків, пошук спільних інтересів...)
- соціальна взаємодія та етика
- сексуальна просвіта (особисті кордони, профілактика насилля, гендерні соціальні стигми...)

- пояснюйте, що є думки й емоції, і коли вони виникають
- спонукайте міркувати і обговорювати думки, почуття, наміри, дії іншої людини
- проговорюйте власні думки та почуття, коли даєте дитині зворотний зв'язок щодо її дій
- висловлюйте власні емоції з допомогою невербальних символів більш виразно і в повільнішому темпі, щоб дитина могла помітити це і відреагувати підходящим чином
- моделюйте вголос те, як можна розмірковувати про людей і на що звертати увагу
- дивлячись з дитиною відео, читаючи книгу, намагайтесь разом вголос вгадувати думки і почуття героїв
- допомагайте дитині помічати свої власні почуття з допомогою коментарів: «Я помітила ти робиш.... Ти залишся?»
- цікавтеся, що дитина подумала про ту чи іншу людину у соціальній ситуації, яка з нею відбулась
- діліться з дитиною тим, які соціальні ситуації відбувались з вами, що ви думали про учасників, що відчували
- ведення щоденника емоцій
- читання анекдотів, історій, перегляд відео з Tiktok, шортсів, епізодів фільмів...

Порушення інтелекту

- 1) обмеження інтелектуального функціонування
- 2) обмеження набуття важливих навичок та їх використання у повсякденному житті:
 - пізнавальні (читання, письмо...)
 - соціальні навички
 - практичні навички (власне здоров'я, самообслуговування, самостійне пересування, використання побутової техніки...)

Порушення функціональної мови

Функціональна мова – мова, яку люди використовують щодня в повсякденних ситуаціях (привітання, пояснення, вибачення, прояв незгоди тощо)

- не може використати >1 слова або скласти просту фразу
- повна або майже повна відсутність

функціональної мови

Рекомендації:

- **Мотивація! Мотивація! Мотивація!**
- навчати навичкам через ланцюжки
- альтернативна комунікація
- вчити стежити за предметом у русі
- формувати вказівний жест
- навчати імітації (функціональна з предметами, узагальнена, послідовна, паралельна, з одного набору, з одного ряду)
- скільки слів **повторює**, стільки й **розуміє**
- навчати відповідям на питання **тільки за малюнком**
- вчити дитину **повторювати** ключові слова **два рази**
- дуже конкретні чіткі інструкції
- розтягувати голосні у центральному слові (на якому робимо акцент)
- спочатку...потім...
- вчити завершувати свою відповідь (не давайте свою реакцію дуже рано, дайте можливість завершити дію)

Проблемна поведінка (не звертає уваги? не хоче займатися? не слідує інструкціям?)

Зовнішні прояви проблемної поведінки

- імпульсивність/зависання
- повторення питань, фраз
- бурні та недоречні прояви почуттів (+/-)
- аутоагресія
- кидання речей
- штовхання, удари ногою чи застосування фізичної сили до інших
- крик та вереск
- відмова від співпраці
- викрикування лайливих слів та образ
- істерика, аутистичний зрив
- недотримання власних кордонів
- неприйнятна поведінка
- самотимуляції

Причини

- надмірне сенсорне перевантаження
- недоотримання сенсорної інформації
- раптові непередбачувані зміни
- відсутність розвинених соціальних навичок
- слабкий контроль імпульсів
- страх та стрес
- труднощі регулювання емоцій
- проблеми розуміння зверненого мовлення
- відсутність уваги
- ментальне та фізичне виснаження
- порушення виконавчих функцій
- погано спав, рано підняли, голодний, не сховався до туалету
- супутні порушення

Рекомендації

- інші методи навчання
- візуальні підказки замість вербальних інструкцій
- полегшення переходів завдяки рахунку (10,9,8...0)
- дотримання послідовності
- сенсорна коробка з приємними речами
- наведення прикладів
- навчання безпечним стратегіям
- розвинення мовних навичок
- надання альтернативних засобів комунікації
- соціальні історії

Не реагуйте на зовнішню поведінку! Знайдіть реальну причину цієї поведінки

Мовленнєві порушення

Порушення

Ознаки

Затримка мовленнєвого розвитку

- Мала кількість слів у словниковому запасі
- Важкість у формуванні речень
- Нерозбірливе мовлення
- Відсутність зацікавленості у спілкуванні

Дислалія

- Випадання деяких букв зі слів
- Заміна звуків, фонетично схожих один на одного
- Некоректна вимова деяких звуків
- Включення в слово зайвих звуків

Дислексія

- Помилки в написанні букв
- Порушення орфографії
- Труднощі з граматиною
- Нерозбірливий почерк
- Повільний темп письма

Мовленнєві порушення

Порушення

Ознаки

Дисграфія

- Пише так, як чує і вимовляє
- Плутає букви, які позначають подібні за звучанням звуки (б-п, д-т, з-с)
- Пропуск букв, перестановки букв і складів, злиття слів
- Помилки в узгодженні слів, вживанні прийменників, закінчень
- Плутає графічно подібні букви (п-т, и-н, л-м), дзеркально пише букви або цифри

Ехолалія

- Потреба у спілкуванні
- Спроба зрозуміти
- Відновлення психічної рівноваги
- Передача емоційного стану
- Визначення предметів та явищ
- Систематизація підсумків дня

Вплив мовленнєвих порушень на навчання

Розуміння
завдань

Розуміння інструкції (складнощі у сприйнятті усної та письмової інструкції)

Читання і
письмо

Розпізнавання літер, формування слів
Написання текстів, навички грамотності

Участь у
спілкуванні

Труднощі у висловленні думок
Відповідях на запитання
Веденні діалогу

Соціалізація

Труднощі у спілкуванні з однолітками та дорослими
Можливе уникнення комунікації

Емоційний
стан

Підвищена тривожність
Страх перед відповідями на уроці
Низька самооцінка

Засвоєння
навчального
матеріалу

Запам'ятовування інструкції виконання завдань
Відставання у програмі

Допомога дитині у подоланні мовних труднощів у навчанні

Напрямки	Прийоми та методи
Індивідуальна робота з логопедом	Корекція мовлення, розвиток фонематичного слуху, артикуляційні вправи
Спеціальні методи навчання	Використання піктограм, візуальної підтримки, жестової комунікації
Адаптація навчальних матеріалів	Використання простих речень, схем, карток, альтернативних методів письма
Психологічна підтримка	Створення комфортної атмосфери для розвитку мовлення, стимулювання до спілкування
Тісна праця школи та сім'ї	Продовження мовленнєвої роботи вдома, підтримка навичок комунікації